

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1939

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑ II

ΕΥ. Α. ΠΙΣΚ. Κ. Ε. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

του τελικού σκοπού, τίποτε δὲν εἶναι τυχαῖο, θά-
 ηταν εὐεργετικώτατο γιὰ τὴ βίαιη καὶ τσα-
 ιατσούλικη γενιά μας, καὶ θάφινε βαθειὰ ἴχνη
 τῆ μουσικῆ μας παραγωγῆ. Κρίμα πὺν ἡ εὐ-
 ριμία πῆγε χαμένη.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ μεταφυσικὰ ὕψη τοῦ Βάγνερ,
 ἡ θιάσος τῆς Κρατικῆς Ὀπερας τῆς Φραγκφούρ-
 ης ἀποχαιρέτησε τὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ μὲ τὸ ἀρι-
 στούργημα τοῦ Μότσαρτ, τοὺς «Γάμους τοῦ Φί-
 κκαρο». Ἄτυχη ἔμπνευση καὶ ἀνεξήγητη ἀπὸ
 ἔρους ἑνὸς τόσο σοβαροῦ θιάσου. Τόσο ὁ Βά-
 γνερ, ὅσο καὶ ὁ Μότσαρτ, ἀπαιτοῦν εἰδικευμένους
 αἰλιτέχνες, καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ φαντασθεῖ κα-
 ρεῖς τὸν ἴδιον ἠθοποιὸ νὰ παίξει τὴ μιά μερὰ τὸν
 Μίμε καὶ τὴν ἄλλη τὸν Σεικίνητα καὶ πολυμή-
 ρανο Φίγγαρο. Γι' αὐτὸ, μὲ ὅλες τὶς ἀγαθές του
 προθέσεις, δὲν κατώρθωσε ὁ θιάσος νὰ μᾶς ἀ-
 ρήσει μὲ τὴν ἐντύπωση πὺν εἶχαμε ἀπὸ τὶς πα-
 ριστάσεις τῆς Τετραλογίας.

ΑΥΡΑ Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πλάτωνας: «Συμπόσιο (ἢ γιὰ τὸν Ἔρωτα)».
 Λογοτεχνικὴ μετάφραση, εἰσαγωγή καὶ ση-
 μειώσεις Δημήτρη Φωτιάδης.

Ἐπειρὸ ἀπὸ τὸ μεγάλο θόρυβο πὺν σήκωσε
 ἡ ἐρμηνευτικὴ ἔκδοσι τοῦ «Συμποσίου» ἀπὸ τὸν
 λειμνηστο Συκουτρή, φυσικὸ εἶναι νὰ ὑποδέχε-
 ται μιά κάποια δυσπιστία καὶ ἐπιφύλαξη κάθε
 σχετικὴ καινούργια ἐργασία. Τὸ γεγονὸς ὁμοῦ
 εἶναι ὅτι ὁ θόρυβος ἐκεῖνος, πὺν κυρίως ὀφείλε-
 ται στὴν ἀρχαία πολεμικὴ τῶν ἀντιπάλων τοῦ
 πλουδαίου φιλόλογου, συνετέλεσε στὴν ὑπερεκτι-
 μηση ἀφ' ἑνὸς τῶν φιλολογικῶν ἀρετῶν τῆς ἐρ-
 μασίας του, καὶ ἀφ' ἑτέρου στὸ σκέπασμα τῶν
 μεγάλων μειονεκτημάτων τῆς — πὺν αὐτὰ καὶ
 ἰὸνα ἔπρεπε νὰ χτυπηθοῦν: ἐννοῶ τὴν κακορ-
 μίζικη μετάφρασι, πὺν θὰ μένει μοναδικὸ, μιά
 καὶ προέρχεται ἀπὸ κείνον, πρότυπο κακαιοθη-
 νίας ἀνάμεσα στὶς ὅσες ἔχουμε ἀξιόλογες μετα-
 ρράσεις τῶν Ἑλλήνων. Μιά λοιπὸν κι' ἀκού-
 τηκε, κι' ἔγινε τόσοσ θόρυβος καὶ γνωρίστηκε
 — τόσοσ ἀργά; — τὸ «Συμπόσιο» στὸ τόπο μας,
 κείνο πὺν χρειάζοταν ἦταν μιά ἄρτια λογοτε-
 ρνικὴ μετάφρασι του. Τὴ μετάφρασι τούτη, τὸν
 ἴθλο τοῦτο μπορῶ νὰ πῶ, πέτυχε ὁ Φωτιάδης,
 μὲ τὸ ἔργο του, πὺν ἀποσπᾶ τὸν πρῶτο καὶ
 θερμότερον ἔπαινο.

Ὁ φιλόλογος σκέπτεται κατὰ ἕναν τρόπο πὺν
 ἰὸν νομίζει γιὰ τὸν πιὸ σωστό, μὰ πὺν δὲν εἶναι
 ἰαρά ἡ συνισταμένη τῶν ἀδυναμιῶν του: «Ἐγὼ,
 λέει, δὲν εἶμαι ἐκεῖνος πὺν θὰ σηκώσῃ τ' ἀνά-
 τημά του δίπλα στὸν Πλάτωνα καὶ θὰ μπορέσῃ
 νὰ κάμῃ στὴ γλῶσσα μας τὸ ἀριστούργημα πὺν
 εἶχαμε αὐτὸς στὴ δική του. Ἡ δική μου δουλειά
 εἶναι νὰ ἐρμηνεύσω, καὶ νὰ ἐρμηνεύσω, καὶ πάλι
 νὰ ἐρμηνεύσω, καὶ νὰ μὴν παύω ἐρμηνεύον-
 τας παρὰ σὰν πάσῃ καὶ ἡ πνοή μου, ἀδιάφορο
 ἰν ὑπάρχη ἢ ὄχι ἀνάγκη ἐρμηνείας: — φτάνει
 τοῦ ὑπάρχουν ἢ γενικὴ ἔννοια καὶ οἱ εἰδικές
 μέθοδοι τῆς ἐρμηνείας, πὺν στὴν ὑπαρξή τους

ὀφείλω κι' ἐγὼ τὴ δική μου ὑπαρξή: δὲν ἀνα-
 πνέω παρὰ ἐρμηνεία. Ἄντικρύζω τὸ ἔργο στὴν
 πολυπλοκώτατη συνθετικότητά του σὰν ἔργο σο-
 φίας καὶ ὁμορφιάς (τουλάχιστον ὅπως ἐγὼ
 ἀντιλαμβάνομαι τὴ σοφία καὶ τὴν ὁμορφιά, δη-
 λαδὴ σύμφωνα μὲ τὴ δική μου ἐρμηνεία), κι'
 αὐτὴ τὴ σοφία κι' αὐτὴ τὴν ὁμορφιά ἔχω προσο-
 ρισμό καὶ καθῆκον νὰ τὴ δείξω στοὺς πολλούς,
 στοὺς ἄλλους, πρᾶγμα πὺν δὲν μπορεῖ βέβαια
 νὰ γίνῃ παρὰ μὲ τὴν ἐρμηνεία. Ἀποσυνθέτω
 λοιπὸν τὴ σύνθεσι, ἀνατέμνω τὴν ὁμορφιά, δια-
 μελίζω τὸ σῶμα, κατακερματίζω τὴν ἀχραντὴν
 ἐνότητα, καὶ δείχνω μὲ τὴν ἐρμηνεία τὴν ὁμορ-
 φιά τῶν μερῶν του: ἐννοεῖται πὺν ἔτσι δὲ μένει
 τίποτε μῆτε ἀπὸ τὴ ζωή, μῆτε ἀπὸ τὴν ὁμορφιά
 τοῦ ὅλου στὴ συνθετικὴ του ὑπόστασι, ἀδιάφο-
 ρο! Παρ' ὅλη τὴν ἐρμηνευτικὴ ἐργασία μου, εὐ-
 τυχῶσ παραμένει τὸ ἀχραντὸ σῶμα, ἀθυσπό-
 στατο καὶ ἀκέραιο παρὰ κάθε ἀνάλυσι, μένει τὸ
 ἀπροσκόνητο φῶς σ' ὅλη τὴ λάμψη του γιὰ τὰ
 μάτια ἐκεῖνου πὺν θὰ τ' ἀντικρύσῃ μὲ μιά ψυ-
 χικὴ προδιάθεσι.»

Ὁ λογοτέχνης ὁμοῦ ἀλλιώτικα, φυσικά, θὰ
 σκεφτῆ: «Ἐγὼ μπροστά μου, λέει, ἔνα λογο-
 τεχνικὸ ἀριστούργημα πὺν ζῆ μιά ζωὴ δική του
 ἀδιάφθορη μέσα σιτὴ δική του τὴ γλῶσσα. Σὰν
 ἄνθρωπος μὲ κλασικὴ μὸρφωσι ἀρκετὴ, μπορῶ
 νὰ χαρῶ καὶ τὶς ιδέες του καὶ τὴ λογοτεχνικὴν
 ὁμορφιά του σιτὴ γλῶσσα του. Ἄν θελήσω ὁμοῦ
 νὰ κάμω καὶ τοὺς ἄλλους, πὺν δὲν ἔχουν τὰ μέ-
 σα νὰ τὸ διαβάσουν σιτὴ γλῶσσα του, νὰ τὸ χα-
 ροῦνε, δὲν ἀρκεῖ ἡ φιλολογικὴ δουλειά τῆς ἐρ-
 μηνείας. Ἄν ἀρκοῦσε αὐτὴ, τότε θὰ περῖττευε
 κι' ἡ μετάφρασι, γιὰτὶ, δεδομένου ὅτι ἡ αἰσθη-
 τικὴ κτλ. ἐρμηνεία ἔχουν καθαρά ὑποκειμενικὴν
 ἀξία, ὅτι πρέπει νὰ κάμω ἐγὼ εἶναι μόνο νὰ
 σημειώσω κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο μίας-μίας λέξης
 τὴν ἐρμηνεία καὶ τὰ οὐσιωδέστερα ἱστορικὰ κτλ.
 σχόλια. Ἐκεῖνο ὁμοῦ πὺν ἔχει τὴν πρῶτην ἀξία,
 εἶναι νὰ δώσω στὸ ἀριστούργημα τοῦτο μιά μορ-
 φή σιτὴ γλῶσσα μας ἀντίστοιχη μ' ἐκείνη πὺνχει
 σιτὴ γλῶσσα του, δηλαδὴ νὰ ντύσω τὶς ιδέες του
 σιτὴ διάταξι καὶ σιτὴν ὅλην οἰκονομία τους μὲ
 τὴν ἔκφρασι ἐκείνη πὺν τὸ ἴδιο τὸ ἀρχέτυπο ἀ-
 ριστούργημα προσδιορίζει γιὰτὶ ὁ σύγχρονος
 ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ τὸ νιώσῃ σὰν ἔργο ζων-
 τανό, μόνον ὅταν τοῦ μιλήσῃ σιτὴ δική του
 γλῶσσα, διατηρῶντας ὅσο εἶναι δυνατὸ τὶς χάρες
 τῆς ὁμορφιάς του.

Ἐγὼ γὰ τὸ καταφέρω τοῦτο, δὲν εἶναι ἀνάγκη
 νάμαι λογοτέχνης ἴσος σιτὴ δύναμη μὲ τὸν Πλά-
 τωνα καὶ τοῦτο γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο, ὅτι
 δὲν πρόκειται νὰ δημιουργήσω ἐγὼ, ὅπως
 ἐδημιούργησε ἐκεῖνος, ἕνα ἄλλο δικό μου «Συμ-
 πόσιο» πὺν νὰ μετρηθῇ μὲ τὸ δικό του — θεὸς
 φυλάξῃ! Ἐκεῖνος ἐδημιούργησε τὸ ἔργο, ἐγὼ
 θὰ τὸ ἐκτυπώσω. Ἐκεῖνος ἔθεσε τὶς ιδέες του,
 ἐκεῖνος τὶς διέταξε σιτὴ σύνθεσί τους, ἐκεῖνος
 τοὺς ἔδωσε μίαν ὀρισμένην ἔκφρασι. Συνεπῶσ, τὸ
 ἔργο τὸ δικό μου εἶναι νὰ μελετήσω πὺν διατύ-
 πωσε τὴν ἔκφρασι σὲ κάθε του φράσι, καὶ γιὰτὶ,
 δηλαδὴ γιὰ ποιὸν αἰσθητικὸ λόγο τὴ διατύπωσε
 ἔτσι ἢ ἄλλιῶσ, καὶ νὰ προσπαθῶ νὰ βρῶ τὴν

αντίστοιχη τεχνολογημένην ἔκφραση στή δική μου τῆ γλῶσσα. Ἀπό κεῖ και πέρα, ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιτυχίας μου θὰ ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τὸ βαθμὸ πού θὰ ἐπιτύχω τὴν ἀντιστοιχία τούτη. Κριτήριό μου βέβαια θὰναι ἡ σωστὴ ἔρμηνεία, ἀλλὰ ἐγὼ αὐτὸ δὲν τὸ λέω σκοπὸ, ὅπως ὁ φιλόλογος, ἀλλὰ ἀπλή, ἀναγκαία και πρώτη προϋπόθεση τῆς δουλειᾶς μου· τὸ κύριο μέσο μου εἶναι ἄλλο: ἡ ὀξύτερη αἰσθητικὴ διαίσθηση, πού θὰ μου δώση νὰ καταλάβω τὸν τρόπο πού ὑφάινει τὴν ἰδέα με τὴ φράση ὁ δημιουργός, και ἡ λογοτεχνικὴ ἱκανότητα πού θὰ μου δώση νὰ κατορθώσω ἕνα ἀνάλογο ὑφασμα τῆς ἰδέας και τῆς ἔκφρασης στή γλῶσσα μου, και νὰ δώσω ἔτσι τὸ ἀριστούργημα σὰν ἀριστούργημα τῆς λογοτεχνίας μου.

» Βέβαια, συνεχίζει ὁ λογοτέχνης, κανεὶς δὲν θ' ἀξιώση πὼς μια τέτοια μετάφραση μπορεῖ νὰ σταθῆ δίπλα στο ἴδιο τὸ ἀριστούργημα. Ὑπάρχουν μυστικοὶ νόμοι στήν τέχνη, πού ὀρίζουν νὰναι τὸ ἀριστούργημα μόνον στήν πρότυπη μορφή του ἀριστούργημα, και μόνον ὠραῖο ἔργο τὸ πολὺ, στή δευτερότυπὴ του. Ὑπάρχουν ὅμως ἀνάλογα ὠφελήματα. Πρῶτα-πρῶτα, πλαστουρεῖται ἡ γλῶσσα μου πάνω στήν ἀκροτέλεια τεχνικὴ ἑξόχων ἀριστουργημάτων· και προπάντων μια γλῶσσα σὰν τῆ γλῶσσα μας, πού ἡ ποίηση τὴ μονοπώλησε και τῆς ἔκαμε τὴν οὐσία καθαρὰ λυρική εἰς βάρος τῆς τέχνης τῆς πεζογραφίας. Ἐπειτα, κάνω τὸ ἀριστούργημα, ἔστω και στή μορφή του ἀπλῶς ὠραίου ἔργου, χτῆμα τῆς λογοτεχνίας μας, σάρκα ἐκ τῆς σαρκός της, αἷμα ἐκ τοῦ αἵματός της, και τὴν πλαταίνω ἔτσι ἀνάλογα. Και τρίτο: ὑπάρχουν βαθμίδες πού πλησιάζουν τὴ μετάφραση στο πρωτότυπο ἀριστούργημα, κι ὁ αὐριανός πού θὰ ἐπιχειρήσῃ πάλι τὸ ἔργο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἐγὼ βρίσκομαι στή Β θέση, θὰ βρισκεται ἐκεῖνος τουλάχιστον στήν ἐπόμενη.»

Τὶς ἀρχές αὐτὲς ὑποστήριξε πάντα ἡ ὑπεύθυνη τούτη στήλη, τόσο γιὰ τὴν ποίηση, ὅσο και γιὰ τὴν πεζογραφία, κι ἐπειδὴ θέλησε νὰ μείνῃ πάντα συνεπὴς σ' αὐτὲς, ὄχι λίγες φορὲς εἶναι πού καταδίκασε πικρὰ εἰλικρινεῖς και φιλότιμες προσπάθειες, πού τὶς θεώρησε ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ βάση τους λαθεμένες και συνεπῶς μάταιες. Στερεωμένη πάνω στή σωστὴ θέση, μὴ μόνον στήν πεζογραφία ἀπόπειρα χαιρέτησε ὡς τὰ τώρα μ' ἐνθουσιασμό, σὰν ἀρχή, μὰ και μ' ὄλες τὶς εὐλογες ἐπιφυλάξεις, τὴ μετάφραση τοῦ «Ἐπιταφίου» ἀπὸ τὸν Κακριδῆ. Στὴ μετάφραση ὁμως τοῦ «Συμποσίου» τούτη, χαιρετᾶ χωρὶς ἐπιφύλαξη μίαν ὀλοκληρωμένην ἐπιτυχία. Στὴν εἰσαγωγή βλέπει κανεὶς πὼς ὁ μεταφραστὴς ἔθεσε σκοπὸ του και θεώρησε σὰ μόνη θεμιτὴ μετάφραση τοῦ ἀριστουργήματος τὴ λογοτεχνικὴ μετάφραση· και στήν ἴδια τὴ μετάφραση βρίσκει, στὶς λεπτοδουλεμένες σὰ δαντέλλα σελίδες, ὄλες ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, μίαν ἄκρα συνέπεια και ἐπιτυχία.

Ἀκριβῶς ἔρμηνεύοντας τὴ σκέψη και τοὺς σκοποὺς τοῦ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ λογοτέχνη, ἀνάπτυξα παραπάνω τόσο ἀναλυτικὰ τὶς ἀρχές, τὶς μέθοδες και τοὺς λόγους τῆς λογοτεχνικῆς με-

τάφρασης τῶν κλασικῶν ἀριστουργημάτων· ἀλλὰ ἔτσι ἔδωσα και τὴν εἰκόνα τοῦ πὼς ἐργάστηκε πάνω στο κείμενο. Με τὴν αὐστηρὴ ἔρμηνεία σὰν προϋπόθεση και με τὴ διάθεση τῆς ἀναπτυγμένης λογοτεχνικῆς συνείδησης σὰν κύριο μέσο, ἀναζήτησε τοὺς αἰσθητικὸς λόγους πού ἐπέβαλλαν αὐτὴν ἢ ἐκείνη τὴν τεχνικὴ μορφή στή διατύπωση, και σὰ λογοτέχνης ὕστερα προσπάθησε νὰ δώση τὴν ἀντίστοιχη στή γλῶσσα μας διατύπωση. Ὀλόκληρο τὸ ἔργο ἔχει τὴν ἀνεση, τὴ θαυμαστὴν ἀνεση τῆς ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀκαταμέτρητη ἀγωνία τοῦ ἐπίμονου μόχθου τελικῆς, ἰσορροπημένης με τὴ συνείδηση τοῦ λογοτέχνη, μορφῆς.

Στὰ ἀριστουργήματα, ἡ ἰδέα δίχως τὴν αἰσθητικὴ, μερικὴ και συνθετικὴ ἔκφρασή της, χάνει μέγα μέρος κι' ὑπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀξία της, τὴν πληρότητά της δηλαδή, γιὰ τὴν αἰσθητικὴ ἔκφραση εἶναι τὸ κλειδί τῆς συνθετικῆς ἐνέργειας ὄλων τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς πού θὰ τὴ δεχτοῦνε. Τὸ κοινὸ τοῦτο μυστικὸ, πού ὄλοι ὡστόσοσσο προσπαθοῦν νὰ τὸ ἀγνοοῦνε, τὸ ζῆ σ' ὄλη τὴν ἀγωνία του ὁ μεταφραστὴς τοῦ «Συμποσίου». Γιὰ τὴν ἀκριβῶς διάλεξε τὴ μετάφραση ἐνός φιλοσοφικοῦ και λογοτεχνικοῦ μαζὶ ἀριστουργήματος — μὰ πούθενά δὲν τὸ πρόδωσε. Γιὰ νὰ σημειώσω τὸ πιὸ ἐκτυπο σχετικὸ χαρακτηριστικὸ, — κατόρθωσε πρῶτ' ἀπ' ὄλα με τὴν ἴδια τὴ δημοτικὴ νὰ δώση στήν ὀμιλία κάθε προσώπου τὸ ἀνάλογο πρὸς τὸ ἦθος του ὕφος, ἔτσι πού ξέροντας κανεὶς τὰ πρόσωπα κι' ἀνοίγοντας μὴ σελίδα, ξέρει ποῖο ἀπὸ τὰ πρόσωπα μιλάει σ' αὐτὴ. Τοῦτο βέβαια δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ βαθειὰ και πολὺπλοκα προβλήματα τῆς ἀπόδοσης, μὰ σὰν τὸ πιὸ γενικὸ και ἐκτυπο, ἀρκεῖ νὰ ὑπαινιχθῆ τὸν τρόπο και τὴν ἄκρα συνέπεια τῆς μοναδικῆς αὐτῆς ἐργασίας.

Με τὴ μετάφραση αὐτὴ τοῦ Φωτιάδη, ἡ λογοτεχνία μας ἀπόκτησε τὴ μετάφραση πού ἀξίξε τὸ ἀθάνατο αὐτὸ ἀριστούργημα. Ἄν ἔρθῃ ὁμως ὁ φιλόλογος και τοῦ στήση χαμμιά μάχη, ὅτι ἐκεῖνο τὸ «τοῖγαροῦν» ἢ ἐκεῖνο τὸ «ἦ» δὲν ἀποδόθηκε σύμφωνα με τοὺς αὐστηροὺς κανόνες τῆς σχολαστικῆς ἔρμηνείας, μπορεῖ νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ με τὰ περίφημα ἐκεῖνα λόγια, πού γι' ἄλλη βέβαια περίπτωση εἰπώθησαν, μὰ πού ἔχουν γενικὴν ἀξία: «Οἱ κανόνες ἔχουν κάποιες ἐξαιρέσεις, ταῖς ὀποῖαις ὀποιος ἔχει καλὰ θεμελιμένη με τοὺς κλασσικοὺς τὴν ψυχὴ του, βάνει εἰς ἔργον εἰς τὴν ἴδια στιγμή εἰς τὴν ὀποῖαν μορφώνει τὴν ὕλην. Πίστευσέ μου, Διδάσκαλε, ἡ ἀρμονία (στο γενικὸ νόημά της) δὲν εἶναι πρᾶγμα ὄλο μηχανικὸ, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ξεχείλισμα».

ΠΑΝΑΓΗΣ Γ. ΛΕΚΑΤΣΑΣ

Μαρίας Περ. Ράλλη: «Στίχοι».

Δὲ νομίζω νὰ ἦταν σημαντικὴ παράλειψη τὸ ὅτι δὲ μίλησα, ἀπὸ τὶς στήλες αὐτὲς, γιὰ τὴ δευτέρη συλλογὴ τῆς κ. Μαρίας Ράλλη. Δὲν παρουσίαζε οὐσιαστικὴ διαφορά με τὰ πρῶτα της ποιήματα ἐκείνη ἢ συλλογὴ, ἐνῶ οἱ «Στίχοι»,